

Література:

1. Гридін Д. Спліт-тестування: як подвоїти ефективність директ-маркетингу, не витративши ані копійки /Д. Гридин //Маркетинг в Україні. – 2011. – №3. – с. 37-40.
2. Дубодєлова А.В. Особливості та проблеми вітчизняного директ-маркетингу /А.В. Дубодєлова //Вісник НБУ. – 2008. – с. 223-228.
3. Колашник В. Директ-маркетинг: інструмент для обраних // Маркетинг в Україні. – 2010. – № 4. – с. 4–8.
4. Мазуренко В. Сучасні тенденції розвитку прямого маркетингу в Україні /В. Мазуренко// Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2010. – №10. – с. 30-34.
5. Що таке директ-маркетинг? [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.adbusiness.ru/content/document_r_740281BD-7196-4390-8244-E19013D23011.html.

Маслій Н.Д.

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та моделювання ринкових відносин

Степанова Г.Є.

студентка 4 курсу напряму підготовки «Фінанси і кредит»
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА ЛОМБАРДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

В умовах скорочення інвестиційних потоків, зниження з боку банків обсягів кредитування реального сектору економіки необхідно шукати нові шляхи для зростання інвестиційної активності. Сучасний кредитно-фінансовий клімат в Україні через низку причин (воєнні дії, втрату стратегічно та економічно важливих територій, непопулярні реформи, стрімке зростання державного боргу тощо) не можна вважати сприятливим. У зв'язку з цим заслуговує на увагу питання підвищення ролі небанківських кредитних установ у розвитку вітчизняної економіки.

Проблемам державного регулювання та підтримки небанківського сектору в економіці, зокрема ломбардних установ, присвячено багато праць. Серед них можна виділити наступних – Леваєва Л.Ю., Тарасюк М.В., Абалкін Л., Бернгард Р., Арутюнян С., Базилевич В. та інші. Але значення законодавства як регулятора та гаранта безпечної та цілком прозорої ломбардної діяльності в Україні ще не достатньо вивчене.

Тому метою дослідження є вивчення доцільності та корисності державного регулювання та підтримки ломбардної діяльності, виявлення її недоліків та спроба удосконалення системи державного регулювання, підтримки цього сектору в економіці.

Як показали дослідження в перспективі, діяльність небанківських

кредитних установ, зокрема, ломбардів може відігравати вагомую роль у функціонуванні ринку фінансових послуг, оскільки вони є перспективними внутрішніми інвесторами, утворюють альтернативний банківському сектору сегмент, чим забезпечують розвиток конкурентного середовища на ринку кредитних ресурсів.

На фінансовому ринку України поряд з такими відомими його учасниками, як банки, діють і небанківські кредитні установи. Діяльність таких установ пов'язана з функціонуванням фінансового ринку, зокрема, кредитного ринку і виконанням його основного призначення як забезпечення оптимального перерозподілу обмежених фінансових ресурсів шляхом залучення у одних суб'єктів ринку вільних грошових коштів і надання їх у позику іншим.

У першу чергу державна підтримка ломбардної діяльності здійснюється через нормативно-правове регулювання цього сектору.

Ломбард як суб'єкт економічної діяльності країни регулюється багатьма допоміжними законодавчими актами та організаціями, зусиллями яких на сьогодні держава та самі підприємці намагаються підтримувати ломбардні установи. Зокрема можна сказати про «Всеукраїнську Асоціацію ломбардів», де на сьогодні зареєстровано 234 учасника[1].

Але, на відміну від банків, які мають цілком зрозумілу теоретичну, практичну та правову (юридичну) базу у законодавстві України – це основний Закон України «Про банки та банківську діяльність»[2] та мають такого поважливого «покровителя» як Національний банк України, ломбарди, в свою чергу, не мають чіткої законодавчої бази де закріплено таке поняття як «ломбард».

На сьогодні в Україні створення та діяльність ломбардів здійснюються відповідно до Цивільного кодексу України[3], Господарського кодексу України[4], законів України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [5], «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень» [6], «Про заставу»[7] та інших законів України і виданих відповідно до них нормативно-правових актів.

Діяльність щодо надання ломбардами фінансових послуг (кредитів, позик) контролюється Державною комісією з регулювання ринків фінансових послуг України; діяльність, пов'язана з реалізацією, обігом предметів застави, належить до компетенції Міністерства фінансів України.

В Україні з 2008 року розроблений та продовжує удосконалюватися Проект закону України «Про ломбарди та ломбардну діяльність»[8], який на жаль не був прийнятий і до нашого часу.

З набуттям чинності закону діяльність Всеукраїнської Асоціації ломбардів набуде іншого спрямування - до неї стане цікаво вступати, насамперед тому, що ринку буде пред'явлена низка вимог: до технічного устаткування, програмного забезпечення, реєструючих систем ломбарду, а такі якісні продукти мають тільки серйозні учасники ринку, у яких їх можна придбати.

У зв'язку з цим, найнеобхіднішим для забезпечення подальшого розвитку діяльності ломбардів є прийняття закону України «Про ломбарди та ломбардну

діяльність». Законопроект цього закону покликаний регулювати здійснення ломбардної діяльності в Україні.

Згідно з законопроектом «ломбард - це небанківська фінансова установа, що провадить діяльність з надання фізичним особам фінансових кредитів під заклад, із зберігання речей та супутню діяльність (ломбардна діяльність)». У проекті закону «Про ломбарди та ломбардну діяльність» встановлений мінімальний розмір статутного фонду у розмірі суми, еквівалентної 200 тис. грн., а також передбачено створення згідно з законодавством резервного фонду та страхового резерву для відшкодування можливих втрат по основному боргу за кредитами[8].

У змісті Проекту закону України «Про ломбарди та ломбардну діяльність» існує низка тверджень, які суперечать нормам чинного законодавства. Ці проблемні твердження необхідно скорегувати для подальшого затвердження цього проекту. Основні проблемні питання та рекомендації до змін окремих частин проекту закону України «Про ломбарди та ломбардну діяльність» представлені в табл. 1.

Таблиця 1 - Основні проблемні питання та рекомендації до змін проекту закону України «Про ломбарди та ломбардну діяльність»

Проблемні питання	
Наявний зміст проекту	Рекомендовані зміни до проекту
Ломбард підлягає державній реєстрації у порядку, встановленому Законом України “Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців”, а набуває статусу фінансової установи - після внесення запису про нього до Державного реєстру фінансових установ.	Не регулюються питання діяльності юридичної особи «ломбард», яка не набула статусу фінансової установи або позбавлена його.
«Супутньою діяльністю є: агентська діяльність із страхування предмета закладу, яким забезпечено зобов’язання за договором фінансового кредиту», тобто не відповідає Цивільному кодексу України.	Потребує коригування з метою приведення її у відповідність із вимогами статті 967 Цивільного кодексу України, який визначає іменну квитанцію як документ, яким оформлюється договір зберігання.
Заперечується положення законопроекту, за яким закладене майно зберігається ломбардом на підставі договору зберігання.	Відповідно до цивільного законодавства заставою (закладом) забезпечується виконання основного зобов’язання (повернення фінансового кредиту). Отже предмет закладу повинен перебувати у володінні ломбарду на підставі договору застави.
Немає порядку продажу речей, не заборонених покладавцем з ломбарду.	Необхідність встановлення такого порядку у законі передбачено у частині першій статті 968 Цивільного кодексу України.
Не встановлений порядок та строки повернення покладавцеві залишку суми виторгу після вирахування відповідних сум,	Це передбачено статтею 968 Цивільного кодексу України.

Проблемні питання	
Наявний зміст проекту	Рекомендовані зміни до проекту
Не встановлені порядок та строки повернення заставодавцю різниці від суми реалізації заставленого майна та розміру забезпеченої заставою вимоги за договором про надання фінансового кредиту.	Це передбачено статтею 25 Закону України «Про заставу»

Джерело: [9, 8, 3, 7].

Актуальним стає найскоріше прийняття закону України «Про ломбарди і ломбардну діяльність», що забезпечить законодавчу базу функціонування ломбардів та підвищить прозорість діяльності цих установ.

Прийняття закону «Про ломбарди і ломбардну діяльність» дасть змогу створити ефективну державну систему регулювання правовідносин у сфері ломбардної діяльності, необхідні правові механізми реалізації ломбардами визначених для них функцій та забезпечить захист споживачів ломбардних послуг. Важливим недоліком цього проекту є відсутність централізованого фонду гарантування коштів клієнтів, за допомогою якого клієнти змогли би мінімізувати свій ризик, відрізнити «шахрайство» від добросовісного суб'єкта ломбардної діяльності.

Законопроект потребує доопрацювання, для подальшої можливості його прийняття.

Література:

1. Офіційний сайт Всеукраїнської Асоціації ломбардів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lombard.org.ua/>.
2. Закон України «Про банки та банківську діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
3. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
4. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
5. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.
6. Закон України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень» [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1255-15>.
7. Закон України «Про заставу» [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2654-12>.
8. Проект закону України «Про ломбарди та ломбардну діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45078.
9. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.